ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—1275—ՀՈՒՐԵՔՇԱԲԹԻ—16—ՕԳՈՍՏՈՍ—1872

ՊԱՏՄԱՆԿ

Ցարեկան գին ի Պոլսոյ համար 180 գր.
» Գաւառաց » 40 Մէճ
Վեցամսեայ ի Պոլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 3 Մէճ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փր.
Յանուանական ասոյր մէկ անգամի համար 3 գրուշ, երկու անգամի համար 2 գրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կրկսոյ

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆԿ.

Դուրս գացած լրագրաց ճանրուն նպեսը խմբագրութեան վրայ է։ Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի։ Ն. Պոլիս, Զինիլի խան, Մասիսի գրասենեակը։

Հասարակ ծանուցք չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 16 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՍԱՏՐԱԶԱՄ ՄԻՏՀԱՔ ՓԱՇԱ

Անգլիոյ մեծ լրագիրը Թայմս, որուն խօսքը մեծ ոսկոյ ծանրութիւնն ունի օրագրաց մէջ, վասն զի իր երկրին հարաստութեան ձայնն է։ Հատուած մը գրած էր Օսմանիոյ երիտասարդական մասին վրայ։ Աբրութեան անդեկագրերէն առնելով։ Այս գրութիւնը, որ ուշիմ ընթերցողաց օգտակար կրնայ համարուիլ, եւ որուն հատուածը Լերոպական օրագիրք թարգմանութիւնը ասին։ մենք ալ հարկ համարեցանք յառաջագոյն ընել Սատրազամ Միտհաթ փաշայի վրայ մեր տարբ սեղեկութեանց։ վասն զի իրօք աս գրութիւնը իւր ոճին պարզութեամբը, բրած խորհրդածութեամբը, եւ թուականներուն որոշութեամբը ճիշդ կիմացնէ թէ ինչ կարողութիւն՝ ինչ հարստութիւն կայ աս երկրին մէջ։ ուր ժողովրդեան մեծ մասը մը կարօտութեամբ եւ ապրատութեամբ կը տառապի։

«Այս վերջի 18 տարուան միջոցին մէջ ամենէն աւելի փոխառութիւնը։ Նոյ սէրութիւնը Ֆանկիսատան է, եւ տեղեկագիրը հեշտ աչօք կը դատէ այս երկրին երկնային վիճակը, եւ կը փափաքի մեռնուանդ այս վիճակին լաւ կողմերը ցոյց տայ՝ երկրին հարստութեան մեծամեծ ապրիւրները՝ ի մէջ բերելով։ որոնք շատ եւ չափազանցապէս ալ յեղկեղուեցան շատերէն։ կան նաեւ տկներու իրողութիւնք՝ որ ամէն մասցի դիտողի եւ մեռնուանդ քաղաքագէտներկոյ անձի մը յայտնի ըլլալով՝ շատ քննութիւն չեն կրնար առ։ Բայց գանձեալ տեղեկագիրը կը տեսնէ թէ Օսմանեան ինքնակալութիւնն արատոյ կորդի յառաջադիմութիւն ըրած է Ղրիմի պատերազմէն վերջը։ բայց կառավարութեան ծախուց չափազանցութիւնը շատ է։ եւ թէ որ չի չարաւարի՝ կրնայ միւսասկոր հետեւանք ունենալ իւր շահերուն։ եւ թէ Օսմանիա կրնայ փրկուիլ եւ բարեկարգ եւ երջանիկ տեղութիւն մը ըլլալ։ թէ որ ունենայ կորովի եւ քաջասրտութիւն՝ որ իւր պրոյաններն յարձրութեան հասնիմար ըլլայ։ եւ եթէ առաջ անբարութիւնք բաւական ապդեցութիւն ունենան իւր երեւմտական անկումն արդիլելու համար։ եւ սա խարհրդածութիւնքը պարդելու համար Պետութեան մուտքը եւ ելքը առաջ կը դնէ։

«1872—73 տարուոյն ամբողջ մուտքը կը հասնի 19·488·375 Լիր. Օսմանեան թղթ. տարուոյն ամբողջ մուտքը ըլլալով 17·455·265· իսկ 1862—63 տարուոյն ամբողջ մուտքը ըլլալով այլանդակ տասն տարի առաջ 14·919·049 Լիր. Մեր 1859—60 ին մուտքը 9·711·608 Լ. Մթ. է։ Բերեն այս տարեւոյ 1872—73 ին համար կը տեսնուի մուտքերու աւելցուք մը 2 միլիոն Լ. Մթ.ի։ երբ սաս տարուան միջոցի մէջ 3·811·016 Լ. Մթ. աւելցած է։ կամ 30 0/0։ եւ 13 տարուան միջոցին մէջ կրկնակի աւելի եղած է մուտքը։

«Իսկ միւս կողմէն ծախքը կամ հերքը նոյնաստուերութիւնը ցոյց կուտայ։ կամ մանաւանդ մուտքը հոգալու թէ կրցեր է բաւականանալ ընթացիկ տարուոյ մէջ նախատեսեալ հերքը ընդ. տարին 19·458·570 Լ. Մթ.ի։ որ հասնի. երբ անցեալ տարի 20·605·765 Լ. Մթ. էր։ 1862—63 ին 13·416·237 Լ. Օսմ. էր։ եւ 1859—60 ին 11·088·593 Լ. Օսմ. էր։ Բերեն այս տարուան համար ծախքերը պակասած են։ Դրան խնայութեանց պատճառաւ. բայց դարձեալ տարը տարուան միջոցին մէջ 45 0/0 ծախքերու աւելացութիւն կար։ ինչպէս տասն երեք տարուան միջոցին համար 75 0/0։

«Այս թուանշաններէն կիմացնեն թէ կարծուածէն աւելի հարստութիւնք կը պարունակէր երկիրը։ երբ փոխառութեանց ակաս։ եւ թէ այդ հարստութիւնը ճանչցուէն վերջը չափազանց ալ գործադրեր։ թէ պետական մարդուն համար։ եւ թէ վարչութեան համար խնդիրը պէտք է որոշուի։ եւ գիտցուի թէ ինչ աստիճանի հասած են առումները։ թէ արդեօք չեն անցեր իւր կարողութեան ապրիւրներուն սահմանները։ տուրքերուն ուեղեալը իրնայէ՞ր են գայդիւնաւորները կամ երկրին բարեկեցութիւնը։ Ցեղկեկագիրը կը յայտնէ թէ Եւրոպական եւ Ասիական գաւառները հարիւրով ծանրացեալ են։ եւ Լոնդրայի մէջ ոսկեայ ծանր կը համարի որ բնակիչ եւ մշակութիւն անկնեւ կը պակսին։ Էրզրումի անդրկոսական քանի մը 1870ին Բիւրախտանու վրայ տուած տեղեկութեանց մէջ կիմացնէ թէ հատութիւց երեւութական աւելութիւնը տասանորդաց աւելնալուն արդիւնք է։ եւ ոչ երկրին բարեբաւութեան, յառաջադիմութեան եւ գործունէութեան։ Բայց գործեալ հարկաց ծանրանալը չի կրնար մի միայն պատճառ համարուիլ այսպիսի չափազանց առաւելութեան եկամտից։ Ակնարեւ է որ 1854 ի պատերազմէն վերջը երկրին արքիւնաբերութեանը ձեռնարկութիւնք զարմանալի ուժով մը տուած են։ Եւրոպական փառահութիւնը իւր գանձերը երկրին վրայ սփռելով եւ փոխառութիւնք, թէպէտ քան մեծի մասին ապարդիւն գործեալ երկրին ոչդստաւորութեան օգնեցին։ Եւ ասիրատ է լսել թէ։ արդ ասարեր զարմութիւնը երեսուն տարի է։ եւ թէ հատութիւց աւելցութիւնը անդարձ հարկատուութեանց հետեւանքն է։ Ընդ. հարկատուին՝ այս ինքնակալութիւնը բնական հարստութեանց այնչափ ապրիւր ունի։ որ պակասաւոր մուտակարարութեամբ մ՚ալ եւ երեւմտական ոսոսմանքներով՝ ալ իր բնածին հարստութեամբ նոր հարստութիւն՝ նոր հարստութիւն կ՚ստեղծէ եւ ապառում՝ երբէք չունենար։ Ցեղեկագրին այս խօսքերը այնչափ հշմարիտ են։ որ եթէ նահանգ մը խնամուն կառավարութիւն ունենար է։ մեկէն պետութեան հարստիքն ալ աւելցեր են՝ տարեց հարկաց աւելցուելն։ Ժողովուրդը սկսեր է սակ դատել եւ խնայել։ եւ բարեկեցութիւն՝ կորով եւ քաջասրտութիւն երեւան եկեր են։ որոնց հետքը առաջ անընկալելի էր։ Իւ. ասոր ապացոյց է։ որ աս երկրին մէջ Եւրոպական մեծամեծ գործառնութիւնք օր օրի կը չարունակեն։ թէ որ տակ չի շահաբ գործառնութիւն։ ինչպէս ըլլալ երկրի մը մէջ։ եւ այս երկրին մէջ հաստատեալ գրամական եւ վաճառականական հիմնարկութիւնք յայտնի կը վկայեն թէ նիւթական բարեկեցութեան հարուստ հանք կայ— Միհաթին գեղեցիկ երեսը աս է։ միւս երեսը նաեւ որոշ կերեւայ։

«Այսօր Օսմանիոյ ազգային հասատուն պարտքը 119·000·000 Լ. Մթ. կելլէ։ եւ 1854էն վերջը գոյացած է բոլորովին։ այս պարտքին տոկոսը եւ գլխաւորը 8·355·135 Լ. Մթ. եղաւ անցեալ տարի։ եւ սա տարի 8·593·365 եղած է։ 1862ին՝ միայն 2·535·000· եւ 1859 ին միայն 1·577·823 էր այս դատմարը։ Այս գրամագլուխը տարը տարուան միջոցին մէջ եւ տասանորդի՝ եւ տասներեք՝ տարուան միջոցին մէջ հնգապատիկ աւելցաւ։ Եւ տարեցաւ պետութեան մը միայն տարեկան պետոյին համար։ տասանց մեծ պատերազմ մը պատճառ ունեցեալ։ անօրինակ է։ Իրաւ Օսմ. պետութիւնը հաւատարմութեամբ իւր պարտքերուն ուշադիր եղաւ։ եւ մենք մարդերնիս չենք կրնար անցընել նաեւ. ճնշուակար ակնարկութիւն մը։ թէ եւ. բարձրագոյն Դրան ելեւմտական խարհրդականաց մէջ վիճաբանութիւն մը յորդորել ցնոր իւր պարտեաց նկատմամբ անասելի դէրք մը առնուլ։ Այնպէս դրամական փառահութիւն պահելով ալ Օսմանիոյ իւր վարկութեան եւ պետութեան ապահովութեան համար անհրաժեշտ հարկ մը կայ իրեն քաղի մը տարուան մէջ իւր ծախքերը չափաւորելու։ Իրաւ մեծ խնայմունքներ եղան եւ տարին պարտքերուն թաղակիները շատ չափաւորեցան։ եւ ունեցաց դատառաց մէջ հարիւրին 70 կրճատութիւնք եղան։ Իւ. այսպիսի կրճատմանց արդիւնքը կը դարձնի թէ Եգիպտոսի մէջ 45000 Լ. Մթ. եղաւ տարին Գանդիի մէջ 21·600· Կրէտէի մէջ 27000· Բայց պէտք է գիտնալ որ Ծոխաց մէջ խնայութիւն մարդը նեղ կրահաւոր գրահաւորի վրայ պէտք չէ տարարել։ եւ բարձր ու անգործ պարտուոնէից ամսականները սահմանաւորել։

«Միթհատ փաշա, գեղեցիկ մարդ, որուն անցեալը տարագային համար մեծ յոյս կուտայ, իշխանութեան հասաւ Մեծ վէզիրը անուանելով։ կը յուսացուի որ այս փոփոխութիւնը նոր դրութեան մը նախերգանքն ըլլայ։ Եւ այն ատեն իւրաքանչիւր ոք իւր օգտին կամ ցնաստան համար Օսմանիոյ վարկին ճիշտ չափաւն տեղեկագիրը ըլլայ։»

Մեր փոփոքը եւ մեր համոզումը կըսէ թէ՝ Օսմանիոյ վարկին չափը ընդհանուր հասարակաց օգտին համար պիտի ըլլայ։ երբ այնպիսի անձ մը Սատրազամ կըլլայ, որուն «անցեալը տարագային համար մեծ յոյս կուտայ։» անցեալ՝ լի գործունէութեամբ լի ուղղութեամբ, լի կորովով, լի չինութեամբ անցեալ մը՝ որ տեսակ մը՝ փիլիսոփայական մեծութեան գրութիւնները կը սահ։ եւ կը ցոյնէ թէ յառաջադիմութիւնը ամէն կիմանալի՝ ամէն ազգի՝ ամէն կրօնի համար կայ։ ինչպէս որ Նախախնամութիւնն ամենուն համար կայ։

Այս անցեալին գեղանիքը։ չարժող ջրութիւնը, լրագրաց հեռագրական չրջաբերական մը առ կասարկալս մեզի կ՚իմացնէ թէ հայրենասիրութիւնն է։ եւ ամէն բան ոգէկ ընելու համար հայրենասիրութեան կը հրաւիրէ Մեծ վէզիրը։ մենք իր ձայնին ալ կը փափաքինք զօրաւոր արձագանք մը՝ որ ստուած օրաերը նաեւ կարենայ արձագանգ արթնցնել։ որ քաղաքէ, սոեզգալ որ չդոյ է։ եւ ընել հրաշքներ որ մեծ մարդկանց միայն տրուած է յիշատակ։ իսկ ինչ որ ինքը բրած է՝ մասամբ։ ինչ որ գիտենք՝ ստնոր ակնարկոտս պատմիչ կ՚ըլլանք այս մեր հատուածը տեսութիւնքը մէջ։ վասն զի անցեալը տարագային յայտնի է՝ ոչ միայն պետական մարդուն համար որ ուշադրութեամբ հետեւէն դիատակով կը նայի այլ ժողովրդեան ամենքիրին համար իսկ։ որ իւր նուաստութեան մէջ տարբերութիւն՝ ի վեր աչքը երբեմն հիւսիս՝ ի Դանուբ, երբեմն հարաւ՝ ի յերիրաս դարձուցած կրապասէր։

Մենք ուրախ ենք որ վեհ խօսքեր բարձրէն կ՚իջնան։ Արքայական աթոռէն քուրի անդամ՝ ազգասիրութեան օրատաց։ իւ պատասանգանին վրայէն հիմա հայրենասիրութեան համար կը բարձանց պատասխան արձագանքը երկրին ամէն կողմերէն գարձ քերը՝ երբեմն թէ ազատասխանեն։ բայց ան պարզաճանաչութիւնը միայն կրնան աս արձագանքը ասալ։ որոնց որոնց մէջ մարդասիրութիւնը կրցեր է մնաց դանել եւ բնակիլ։ գոցէ ատոր մարդուս սիրտը։ եւ ապատէ իրմէ ազատասիրութիւն՝ շարաբերութիւն՝

նուաստութիւն եւ անարդութիւն, բայց մի սպասեր աշխուժական ասա-քինութիւն եւ անշահասէր գործունէ-ութիւն։

Զրենակը իսոզ խօսքս երբեմն Մեծ-հատ էֆէնտի մը կար բարձրագոյն ատենին սուաջին տեղիադպիր, որ իր պաշտօնն այժմեսուրապէս կը կատա-րէր. սղգու Սատրազամի մը այնպէս հանձայ թիւնցաւ որ ոդդ մարդը ձգէ պաշտօնէն եւ տեղը իր մէկ սրտրածը դնէ։ ինչպէս երբեմն եւ շատ անգամ կը հանդիպի եւ մէկը ուրախ կըլլայ եւ շնորհակալ բարերարին ոտ գինքը խը-նամեց՝ երբ միւսը իր բաղդէն կը դանգատի։ Բայց հոս այնպիսի անձ մը կար, որ իր շահուն հետ՝ իր պատուոյ կատարման հետ՝ մարդ կային տրժա-նոգատութիւնն ալ կըղդար։ իր անձին վրայ սղդարութիւնան հարուա-ծին չէր հանդուրժեր, գնաց Սատրա-զամին եւ եղած փոփոխութիւնան պատ-ճառն ուղեց իմանալ։ ան երբ սրատ-ճառ չիկար եւ արհամարհանքը պատ-ասխան չէր։ Մեհմաթ էֆէնտի ձայ-նը ամենայն ակնածութեամբ սղբարձ-բացնելով խնայուց թէ՝ Տէրութիւն պաշտօնատարի մը պատիւը, հաւա-տարմութիւնը, խղճմտանքը գինքը կը պարտաւորէր որդ արութիւն խնդրե-լու անոր դէմ։ որ մեծ թագաւորի մը արդարութեան առաջին դրծիքը պէտք էր բլլալ եւ որ դժբաղդաբար իր պաշտանին դէմ կը սխալէր չարա-չար։ Այս ընդունելի արիութեան ետ-զամբ եւ երկրորդ օրը Մեհմատ էֆէնտի Ենիչի դատաւորն կուսակալ անուանեցաւ։ Հապա թէ հասած էր երկիրը, քննիկարգութիւնը սկսաւ, արդարութեան անաւոտ պաշտօն ատեղ մարդը հանեց արդարութեան. բարե-կեցութիւն եւ երջանիկութիւն անոր հետեւանքը եղան։ ինչ որ իրաւունքի եւ օրտակար իրմէ կը խնդրուէր՝ կատարեց։ ինչ որ անխելք եւ ինքնակոր՝ մերժեց։ էր ինչ որ չահուէտ կար երկրին եւ որ բնակչաց մարքէն եւ կարգութենէն վեր էր՝ կատարեց։ ինչ որ ամենուրեք եւ միասին դանձուն։ Ազիզանի աշխատաց՝ մարդէ դրբաչ եւ ամեն բանէ օգուտ քաղելով, իր սաբ աչքերէն բան մը չի փախցնելով։ Նոյն չատ անձուկ պիտի գար այսպիսի կատարելի մը հատոր։ երբ իր իմաստուն խնա-մատարութիւնն հանգիստը եւ դիրուած մը յորութիւնը գինքը ուշիարհաձանօթ ըլլն։ գինքը Գոլիս հրաւիրեցին։ Սատրազամ Ֆուատ փա-շան իրեն հետ վիլայէթներու կանոն-նագրութիւնը չմնաց եւ Մեհմատի մտաց առաջինն եղաւ որ ընդարձակ նա-հանգի մը կուսակալ կերթար։ ինչ որ Նիչ ըրած էր ընելու՝ ընդարձակ սա-զարիդի մը մէջ։ Դանուբի վրայ որ Բա-մէրլի կէս հարուստ մասը գրեմէ կը Ներկայացնէր—իր ոտքը Բուլգարիոյ բնակիչը Տաճ-կաստանի ամենէն երջանիկ մարդիկը համարուեցան։ գան գի նիչ ալ իրենցմէ էր։ բայց կուսակալը թէ՝ էրամ փորձ՝ թէ՝ էզ գործուեանոյ՝ ընդարձակ սա-զարիդի մը մէջ։ չէ թէ միայն Ռումե-լիոյ՝ այլ նաեւ բոլոր Եւրոպիոյ առաջ-գիտակ տեղէր աշխատիլ մերանարոդու-թեան։ Մեհմէ երեն հասար՝ ալ չիկա-յի՞ն գժուարութիւնը։ նայն խակ Եւրո-պիոյ մօտ ըլլալն ալ գժուարութիւն մը չէ՞ր հասնարուեր։ Այս վերջը նաեւ ցյուց եղաբ որ Գանուբի Նահանգին ա-մենէն լաւ դրացին ծովը էր։ բայց գարձեալ գժուարութիւններ հարմեցու-ցնելու քաղաքութիւն կար քովը՝ որ ոչ փայրկեան մը կատեցաւ։ հոն՝ ուր սա-ռիչները կը խաբեսիին, ինք ազատ համարձակ կը բալէր։ գրաղեցին թէ չանձնապատասխանութիւն էր։ չկ՝ ան-կասկած եւ գիտութեամբ գործել էր։

երբ դուրսէն ծնած արդելքները կը ցրուէր կը փարատէր։ Ներսի միտատ-կար տարրերը մէկ աչքով տեսաւ եւ կշռեց։ ինչ հարատահարութիւն կար հին եւ նոր։ վար եւ վեր։ իրարամեղ եւ փչրեց։ Հարատահարութիւնք ալ բաղմագիսի են։—վերջը կար աւա-ղակը որ հիններով իրաւունք մը գտա-ծեր էր երկրին մէջ։ ինչպէս որ իր ո-ճիրները անդդամութիւնները չատցեր էին։ նոյնչափ դատարանի զօրութիւն մը դարձեր էր։ եկաց կուսակալներ՝ մարդը տեսնելով գործունեայ՝ աշ-խատ՝ կորոյի՝ անխոնջ։ իրարու թէ չա-բադարձութեան դիւցազնութիւնն ա-նոր վրայ նշմարելով։ կամ անհոգու-թենէ կամ տարիքութենէ կամ—(որ երկրին գլատաւոր հանար մեղի անհա-ւորոյի կերեւայ)։ գաղանի համակրա-բութենէ մը գրդնեալ՝ անտես կընէ-ին եւ կը հանդուրժէին։ սէմ հոգն էր թէ ինչ հուզկնհարը քանե-երկու անգամ մարդատարան եր։ մեւ-նը երեք կամ հինգ տրիսն անէր։ ան-գլխինը գեղեր հանձքեր մեքեր էր գարբ-ձուցեր։ ուրիշ մը ապիկներ յոթերը-ատակեր։ լեռը տանել տուրութիւն ը-բած էր եւ ուրիշ մ՝ալ կղատանիներ կիցնել։ գլատանդներ առնալ փիկոնք-ներ պահանջելն իրաւունք կը հանա-լեր։ երբ խոնարհ հպատակը՝ հարս-տահալածեալը՝ ահ ու դողով մարդկեալ՝ ուիրատանել մատնել չէր հանարձա-կեր։ հոնեւ ան միջոցին որ անպէտքը բարդաք կիլնար։ գլուի մէջ բնակու-թիւնն կը հաստատէր կոզպուաք քին-քիչ լնանէն կիլիցներ։ գրիտատ գրա-պէս կամուանանար եւ ընտանի տան-ձարձակ դարանի պէս ոտենան տի-նուած ելի կը պարտէր։ եւ մէկը հիկ հա-նել՝ նայել անդամ չէր յանդգներ։ եւ դատաստանը ըստ էր եւ օրինաց դիր-քը չէր խասեր։ Մեհմաթ փաշա հա-գին։ թէ մատ երկիրը՝ սղդարութիւնն իր ձայնը ձգեց։ դողը՝ ատաղակը չատ-նոյ գիծը բռնուեցաւ բանտուեցաւ եւ կախաղանը եկաւ։ հանեսա մարդ՝ ճանրդրդը՝ գանձատականը եւ գե-գացին՝ քսանեակի եւ տեղի ալից հան-կատարանելու թիւնէ մ՝ ոգատեցաւ։

Մ՝ոշեւոլը հեթանոս Շուտ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թրուսիոյ 25 օգոստ.

Ռուսիոյ դեսպան Զարոֆ կոմսն ոյսկ-ուլիսան նկատ. հանդիսաւորութեան նա-խագահին, եւ յետոյ փարիզ դարձաւ։

Կոպենհակ իշխանը ծոցեալ հա-նեցաւ։ Ն. Պ. Թիվերի հետ հեռեցը սեսանուեցաւ։

Պուքրէշ 23 օգոստ.

Կը ծանուցուի թէ Գիզլան Կարլ և Ա. քաբինեթի մէջ երեսան եղած է։

Վիեննա 24 օգոստ.

Թունուզէն հեռագիր մի կը ծանու-ցանէ թէ Թունիզի կառավարութիւնն արգիլեց մեր նուագախումբին որ հինդ պատ-ուոյական նատէ կը բարկանոց։ ցաւ-ալի է նկատել գործադրութիւնները ընել կա-ղմի նուագանոցներուն մասն։

Կոպենհակ 23 օգոստ.

Գերմանիոյ Վիլհելմ կայսրն ապրի-ցաւ. ուենեռուն պատճառաւ. Ալլ շիրոն երթալ։ ինչպէս որ ծանուցուած էր։ Մեկ-ապա 28 ին ուղղակի Պայդրոյի, և 29 ին Գերլին պիտի երթայ։ Ուստի Ալլ շիրոն երթալուն համար հեռագրով ներում խնդ-ուեց Գրանդիսկոս Յոսմի կայսրէն։

Փարիզ 24 օգոստ.

Պարոնիոյ սահմանագրականներէն եկած լուրերը Փարատեանց ապատամբութեան քիչ օրէն վերանալուն կը ծանուցանեն։

Պէլիգրատ 24 օգոստ.

Ցեռանդէն ի վեր ամեն բան հան-դարտած է։

Լոնդրա 24 օգոստ.

Ոսմ. Քոնս. 32 1/4
փոխ 1869 64
» 1871 73 1/4
Անդգ. Ֆոնս. 92 5/8
Ա.Ֆրան 20—21
Մօնէր 41—42 1/2

Լիվերպուլ 23 օգոստ.

Բամբակ Ա. Ն. 0. 10 1/4
Ծախուած 10 000 հատ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Պեռատական խորհրդոյ անդամ Ղա-հէմ փաշան ծովային պաշտօնատան խորհրդին նախագահ անուանեցաւ։ փոխանակ Զիհնի փաշային՝ որ կայսե-րական գործարանաց վերատեսուչ ա-նուանեցաւ։

Ա. Ռուսերական երկրորդ ատենին անդամ Շահպազեան էֆէնտին՝ ա-ռուսերական առաջին ատենին նախա-գահ անուանեցաւ։

Լաւուռիան Տիգրան էֆէնտին առուսերական՝ երկրորդ ատենին անդ-ամ անուանեցաւ։

Մանկայ մասնաժողովին անդամ խրատանճեան Թովմաս էֆէնտին եւ նոյն մասնաժողովոյ նախագահ Յո-հաննէս էֆէնտին՝ առուսերական եր-րորդ ատենին անդամ անուանեցան։

Բ. Դրան օրագրին գործոց պաշ-տօնեայ ճէմիլ փաշան երկաւոր օրը կ՝ Գօրիս հասաւ։

Կրատի թէ վհհ. Յուլիանը նա-խապէս Մեհ—էպարքոս Մահմատ փա-շային հրաման ղրկել է։ որ վերջին յունիս 13ին իր գահակալութեան տարեգարձին առթիւ. տուած կայսե-րական գահարուզարդ կենդանագիրն հոս տայ։

Կոմիտէի Հայոց Հասանեան մասը վերջապէս թոյլատուութիւն տուգաս տարեմ Բ. Դրան կանական գի-ւանին կենիքը (Մենդայիպ օտասը մեհ-ի) գործածել՝ իրմոս հոգէրներու եւ անցագրաց հանար։ Այս կերպով ի-շեալ մասին ձեռք կը մնան Գ. տարեկ Ս. փրկիչ։ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եւ Ս. Աստուած Յղութիւն եկեղեցիները, Ս. Յակոբայ հիւանդանոցը, եւ Մեծ կղզիի Դանաիլիի։ Եէնիքէոյի։ Թաս-ուպիսի եւ Պէյլիքտաշիի մասուռ-ները։

Կրատի թէ Իզմիրի Լատին արքե-պիսկոպան անցեալ կիրակի օրը Կոթոլիկ եկեղեցեաց մէջ պապական կոնդակ մի կարդացուցել է։ որ Հա-ռանեանի գէմ եղող բոլոր հոյ կա-թոլիկները կը նզովէ եւ նոցա հետ յարաբերութիւնը կարգելու ամեն ջիր-ժեւանդ կամ։

ԿՈՒՍԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ
ԵՍԱՒԱՐԸ ՈՒՍՈՒՑԱԾ

15	օգոստ. Երեքշաբթի իրիկուն	57	7
16	» չորեքշաբթի առաւօտ		
	բացուեցաւ	57	10
	կէս օր	3 57	11

Կ. Պոլիս 15 օգոստ.

Սովէրէն մէկէրոյի բաժին	Ամգ. վրս.	11.10
Փրէսմ » »	Օսմ. »	16.4
Քրէսմ Օսմանա-Թիւրք		10.32
Իրիկանաց գնաց	» Ֆր.	178.
Փոխ. 1863	» »	344.
» 1865	» »	354
» 1869	» »	322
Գրամուկ	Օսմ. վրս.	12.36

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ինչպէս քաղաքական՝ նոյն եւ կը-թական կարգի մէջ իրաւասութեանց սահմաններու կամաւ. կամ՝ անդ իսու-թեամբ չփոխուելը զանազան անտե-ղութեանց եւ մինչեւ խակ մեծամեծ չարեաց առիթ կը բլլի։

Հետեւեալ տեսարը եւ գալիմակա-կան անցքը՝ որ Ատրաղարի մէջ անցած է։ մեր ըսածին նոր ապացոյց մ՝է։

Լսեցաղրապետ Տէր։

Ազգաեան Նիկոլոս եպիսկոպոսի օրով վիճակ եւ վիճակային քաւական յու-զմանց խռովութեանց՝ դպրոցական գեղ-ծեանց եւ բանանանց օրան մէջ եւ տիպարներ դարձած էին որիշ վիճակաց եւ վիճա-կայնոց վրայ։ Ցիշեալ յուզմանց խռովա-թեանց եւ այնոցիկ բարձումը կամ ընդ-հատումը գերապատիւ Ներսէս արքեպ-ի վիճակիս ատաջնորդ կարգուած թուականէն կսկսի։ Ըստ որում Նիկոլոս եպիսկոպոս յատկապէս եւ մասնաւորապէս

Առաջնորդական հաստատութիւն հաստատումը փոխանցելոյ համար մեզի վիճակը պը-տրանալու։ կեղնէր։ իսկ Գեր. Ներսէս օրը-բարեն գոյուած դպրոցներն բանալու։ եւ առանց առաջնորդական հաստատութիւն հաստատումը նայելու։ իւր անձնական քսակէն լիրաներ տատատձիններու։ Նա՝ իւր ոսկւոյն քսակը դարարելու։ իսկ սա՝ պարպելու։ Դա՝ ամենայն ինչ յոգուտ անձին միայն՝, իսկ սա՝ յոգուտ Ազգին եւ եկեղեցոյ կը գործէր եւ կը գործէ։ Գնա Ազգ։ լրագրաց էջերն եւ գիւանական տր-ճանագրութիւնք կեցած են իբր հաստատուն վկայք։ — Գնդապետ. Ներսէս տրքատան Ազգ։ կեղր։ վարչութեան ա-ռաջնորդն դէպ՝ ի Մոյր տիտ կուզեւ-ոի յատուկ կամ ընդհանուր պայտանեաց վերաբերեալ կարգելով Դիկոմիդիոյ Աղմ։ Ց։ Ներսէս քահանայն Գնդրատատիւ արքատան Հոր այս բացակայութեան ատեն Արմաչու Գեր։ Վանահայրը մոռնալով իւր անցեալ տարուան համակիներէն միոյն մէջ գրած ուխտաբ՝ որ էր «Նիկոմիդիոյ ա-ռաջնորդական-ատենի եկեղեցեաց մէջ իբրեւ եկեղեցական երբեք չներկայանալ հանդերձ վիճանութեամբ»։ իբրեւ ընդ-հանրական Զատրիարք եւ կամ Նիկոմի-դիոյ վիճակաւոր առաջնորդ կոնդակներ կուղղէ։ եւ այն ալ չէ՝ թէ քան պոռան-ջելոյ պատոյտեմբ օրինաց՝ առաջնորդական փոխանորդաց՝ ալ «հանայն վիճակայնոց»։ Արժանապատիւ։ Թորքէն վարպետ ամ-ատ հրդ ուրբաթի օրը ի՛նչեալ կոնդակ-ներով մէկտեղ Մատրեան Մեծ։ Ա.սա-ուտատատուր ազգի տուն ինկելով անոր կը յանձնէ ու կերթար— կոնդակաց ա-պրնջականութիւնը լրանալէ ետք՝ հաստատ որ երեսան կնոնէ։ հաստատութիւնը ի-մանալէն ի՛ետոյ։ եւ անմիջապէս պատ-գամաւորութիւն մը կը խրկէ։ ի՛ խարերդ-պատան։ խնդրելով Սրժ։ Զօրա վարդա-պետէն՝ որ կրոնական ժողովով որոշում մը ասն թէ պիտի ընդունի թէ ոչ։ եւ մեր թէ՝ եկեղեցոյ բեռն ի՛ լուր հասարա-կութեան ընթերցուն։ չեն նուղեր։ քան-դի որ մեր Ս. առաջնորդ Հարէն կամ Սնոր վիճակաւորներն վաւերացեալ չեն։ եւ թէ՝ այս մասին փոխանորդին կոդմէն յանձնա-բարտիսն Նամակ չկայ։ Նորաթ որ ի ժամ Զ կրօնական ժողով գումարելով՝ միա-ձայնութեամբ կորոշեն որ կոնդակը չկար-գացուի։ այլ անոր իմաստը ծանուցման միջոցաւ հրատարակի։ Կրօնական ժո-ղովոյ այս որոշումը դատաստանաց կը հաղորդուի։ ինչ մեռքը թիւրական իսու-հուրդն ալ կենտանոյ։ այս որոշումը եւ ինք եւս մեծագոյն մասամբ (ոչ անդամով) հոս անուրիւն կը տայ այս որոշման։ սա-կայն մեռացեալ չորս անդամը՝ այն է մէկ երրորդ մասը։ կը պնդեն որ կոնդակը կար-գացուի։ երկուսներ կը պատասխանեն թէ կարգացնելոյ եւ թէ չկարգացնելոյ համար— Օգոստ. 6 կիրակի առաւօտ «Մեղրիէն» հոգ Արժ. Զակարիա վարդապետ Սահմանեան քարոզ խօսելու կոչուի։ (թէ ազգա Պոլսոյ վարդապետին հրաւէր կերթայ։ սակայն ուշանալուն Զա-կարիա վարդապետն կը մեռ քարոզը)։ քարոզին վերջերը Պոլսոյ վարդապետ կը գայ եւ Զակարիա վարդապետին յուր կը դրկէ որ կոնդակի ծանուցմանն ակոնի Զա-կարիա վարդապետ կոչուի ծանուցանելու։ Այս միջոցին ժողովրդեան մէջէն ձայն մը «Հայ օտրրս ծանուցում չենք ուզեր կոնդակը կուզենք» կ՝օրոտայ։ այս ձայ-նին կը հնչեցնեն մէկ քանի ձայներ ալ։ Այսոնց հակառակ կուգէն՝ ալ «ծանուցում ծանուցումս» կը գոչեն։ այսպէս երկու կողմանց ձայներն երթալով այնպիսի կեր-պարանք մը կառնուն որ ամեն անձ իկոսի ոտքի վրայ ելնել։ իսոսքանչիր ալ։ իր անձին պաշտպանութեանը համար— Ա-հա այս ատեն ազանեքէն մին կոնդակ՝ ի ձեռին «գտար» կը փալէ եւ վարժապե-տին տարով կը հրամայէ որ բարձրաձայն կարդայ։ նա ալ յառենի կանգնելով կար-գալու կը պատրաստուի։ Զօրա վարդա-պետ «Հայր մեր» ասելէն ետքը կոկսի։ սա-կայն աւարտելու չմնար որ Զակարիա կոն-դակի ընթերցումն կը դադարեցնէ։ ակնարկի մէջ Զօրա վարդապետ իր բնութիւնը արուելով կայծակի արագութեամբ կոնդա-

* Ա. յոպիսի անձ մի կրօնական ժողո-վոյ անդամ ընտրուած է։ Ցանն խմբ։

կրն յանձնակին ու պատուել նեանը մէյ մը կընէ։ — Մինչ յանցնիր՝ հինգ վեց հարիւր անձինք դռան կը խուժեն յարձակմամբ։ ամենքն զվարդապետն եւ դիմադրոնա նորին դանակոծելու, եւ այլք ողջունելու կամ ուրախանալու խառնուրդի ձայներ խեղդուկ հառաչանքներու մոնչիւններու ծեծկուռքներ մէկ մէկու կը յաջորդեն։ ինչ իրաւունք ունիս պատուելու կը պոռայ ձայն մը։ իրաւացի է կոդաղակէ ուրիշ մը։ . . . Բարբարեան խառնակութիւն։ երկու կողման կանչիւններով եւ ոյլներով եկեղեցւոյ սրբավայրը կատաղի պատերազմի մը դաշտը կը նկարագրեն։ Ջերմեռանդուն կանայք խեղդուկ հառաչանքներ կարձակեն կուսանքն եւ կը լացայանչեն։—որտագրին ձայն մը Սրբ. Պօղոս վարդապետին երեսն 'ի վեր ան։ . . . սարը սապայլը եկեղեցւոյ դռներ ոչ կրկնում որ կանգուն կը պատեսնայ դուրս եր։ վանք իջիր եւ այլն կարդանայ խեղճ Պօղոս վարդապետ։ օգնութիւն, գթութիւն աղաղակներուն հետ մէկտեղ երկու ձեռքով ամուր մը աթոռին բռնած՝ այս աթոռն իսկ եպիսկոպոսին է կ'թիռվէ։ ռամիկութեան զինուորներ վրայ կը հասնին կուգին նկեղեցիին ներս մաներ քայց կարդերուն ձայնքը ներսէն ու դուրսէն սասակապէս կարուսան։ թաղոսիանք ընդ թաղոսիան երիտասարդք ընդ երիտասարդս։ այսպէս նաեւ կրօնի սրբավայր մը։ ցուն Աստուծոյ մը։ հաստակոց ապրթատեղի մը եւ քահանայ մը անպատուելէ ետք եկեղեցին կը պարպուի։ երեւակայել պիտք է այս ժամանն պատարագիչ քահանային ամիչասակ տեսան մերոյ Յիսուսի Փրիստոսի» աղօթքը եւ կամ ահարեկութիւնը . . . մինչ եւ իցէ եկեղեցւոյ սաւարանն եռաեւ Սրբ Պօղոս վարդապետ 'ի ժողով կը հրաւիրէ զմոգովականս։ մէկ երկու ժամէն վանքանունի չափ անձինք կը ներկայանան եւ այս ամենախուռն ժողովին առաջնը կը բացայի 'ի ժամ 6։ վիճաբանութիւնք կամ աւելի ի չիրակն ըսելով հարիւրներն կսկսին եւ կաւարտին 3 ժամու մէջ։ որոյ անմիջական արդիւնքն կը լայ թաղական խորհրդոյ անդամալուծութիւնը—Վեց հօրը անձանց իմանակ որ որհարանը նստած ի'խոսակցէին՝այս նիւթին վրայ եւ այս գայթակղտկան անցքին իրական եւ առաջին պատճառը կը քննէին։ Մէկը կըսէր։ «Ցանցանքը վանանոցն է որ՝ Պօղոս վարդապետին չէ ուզեր կոնդակին հաստիչ երկրորդ մը կըսէր։ ոչ այլ Պօղոս վարդապետին է։ վասն զի վանահօր հետ տրուած է եւ կուկէր տյալէս անոգաուելը։ երրորդ մը կը յաւելուր թէ՝ ոչ այս է եւ ոչ այն։ այլ ուղղակի պատրիարքարանին ի'վերաբերի բան որում երից վարդապետաց եւ վանահօր մէջ ծագած անհամաձայնութեանց եւ ոգեալի բռնութեանց ազդու միջամտութիւն մը չրաւ։ ուրիշ մը՝ ասոնց երեքին մէկին յանել կը հրամայէր ըսելով որ ձեր կոչիկն վեր կելնէք։ հինգերորդ անձ մը կըսէր։ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ Արմաշու Վանաց Նիկոմիդիոյ միհակէն բռնելն էր այս չարիսոյ պատճառ։ կամ դէթ ցորդ չմիացնելն էր մէկ ուրիշ մ'ալ կըսէր։ ձեր այդ առանձինն առանձինն դուռ պատճառներնիդ ամենն ալ ճիշդ են։ սակայն ես ուր պիտի գտնեմ այնպիսի առանձ մը որ կամեցողութիւն ունենայ առանց ուշադրանալ այս խառնակութեանց հեղինակներն յանդգնութիւն ածելու։ Եկ ես որ առանց ամենը թէ նամակներէ եւ թէ ակունատես անձանց վկայութիւններէ քաղելի որոնց հաստատմունքներ վկայակալ է։ ահա սակի հաստատեալ պատկառելի առանքը կը հանեմ անոնց յանձնելով զսրբը՝ որոնք որ ազգին թէ կրոնապէս եւ թէ քաղաքականապէս ներկայացուցիչներն են։ բան անկեալ ապաչրով որ ժամ յառաջ իրենց արդար վճիռը տալով ուսաջրը առնուն խել մը հաւանական բայց ախտոյի իրողութեանց։ . . . Որ աչիքի տեսանելքս լսելոյ յուսիք . . .

* * *

Սարգանա
8 օգոստ. 1872

Դասիէժ 29 յուլիս 1872

. . . խմբագիր Մասիս լրագրոյ.

Խնդրեմ Ձեր պատուական թերթին մէջ ընդունիք հետեւեալս

Երկու տարի է վերջ՝ տեղեկացայ ինչպէս անգամ՝ չէր բաւական ճշդիւ նկարագրել դրեթէ բոլոր Պարոկատանը հարուածող զանազան թշուառութիւնց անիծիւ զոհերը որոնց մեծ մասն ապրէն հոգի տակն են եւ կը մնայ մեծն կենդանի՝ անոնց սեւ օրերի խոցած տխուր տարուրթիւնը ամէն լսողների եւ ականատեսների վերայ։

Պարկատանի հողը չուրը եւ օդը փոխանակ շունչ, մոռնդ եւ կենդանութիւն մատակարարելու իւր վերայ բնակողներին, կործեռ՝ կենդանաց ջարդ. տալու համար, ժամանակն առնոց միարանէր էր ի միասին հեղգեղեռ ամենայն տեղ հնդախտ (քոլերա) ճարակելու։ չարունակ երեսուսութիւնամբ սով եւ սրսիթիւն ձգելու։ չատ կարմիր կարիտահար ընելու։ չատ տեղեր հեղեղներ յարուցանելու։ մի տարապայման ասատկ ձմեռ ընելու։ եւ վերջապէս մի հանրածաւալ անաղարոյն ժանտատենդ (թիֆոս) տարածելու, թաղիներ ընել փիւրատատնի մի կողմ երեւցած մի նոր տեսակ ժոնտագուլ, որն որ բարերախտաբարոյ քիչ գոհով բուսակեանանալով իսպառ անհետացաւ։

Դիւրին է երեւակայել որ այսքան միջոցաւոր տղեսարեր գաւերի մի օրս շաւանք իւր ծանրացած քայլերի տակ ո'րքան կատրած կարող է թողած լինել։ Մակայն անոր դէմ՝ ոչ սակաւ օտար երկրացի եւ տեղացի մարդիկ մարդասիրութենէ եւ կարեկցութենէ շարժած վերկարար միջոցներ հատցուցնելով բաշխելի կարան հեղերին մահուան ճիրաններէն դանեալ մի ժամն կորկել կարողանալու համար։ ուստի եւ հոգիանալի է ո'րքան խորին եւ անմուռաց շնորհակալութիւն յարժանի է այրդիսի անձանց զգացմունքը։ որոց մէջ թարգիրոս Օսմանեան կայսերական Հիւպատոս Բարձրարգասիս ԲԷՀ-ՃԷԹ ԷՖԷՆԴԻՆ։ որ իւր ազդարարով պաշտպանողութեան եւ բարեմասնութեանց փորձը արդէն շատ անգամ ցուցած էր քաղաքիս տարր եւ հայ հասարակութեան։ յիշեալ թարգմանութիւններէն եւս տեսնելով քաղաքիս եւ լսելոյն ազարմանաբեր անձանց կարեկցութեան մասնակցելու, առաջինն ինքն ատարագրելով 'ի նպաստ թշուառների նուիրուած մեծ գումարին, եւ նոյն միջոցին պաշտաներէն դարձած սոսկալի բարմանթիւ Հայ չքաւորներին տնունդ հատցընելու համար։ Պարսից Տէրութենէն նիւթական մեծ ոգնութիւն խնդրեց եւ ստացաւ ասոնց համար։

Այս բարեգործական արժանաւորութեանց մասին ոչ սակաւ շնորհակալութիւններ ուղղուեցան Նորին Բարձրագոյնութեանը, մանաւանդ վեհափառ կաթողիկոսէն։ որ լսելով հաւատոյ ազգիներէն անոր հոյակերտեալ մարդասիրութիւնը։ բարեհաճեց գրել անոր մի առանձին նամակ լի գոհութեամբ եւ օրհնութեամբ։ որն որ ստացաւ եւ կարդացուցաւ թարգմանարար Վեհափառ Սուլթանի դահակալութեան տարեդարձի օրը կայսերական Հիւպատոսարանում 'ի ներկայութեան շնորհաւորող բազմութեան ուր եւ եւ ներկայ գտնուիր պատուիր ունեցայ։

Մ. Դէ-ԼԷՈՒԷՆ

Երուսաղէմայ Սիօն ամսագրին վերջին թուոյն մէջ հետեւեալ նշանաւոր նամակը կը տեսնեմք։ ղոր Անգղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնեայ Էրլա կրանվիլ գրած է առ Ամենապատիւ Տ. Եսայի Մ. Գասպրիարքն Երուսաղէմի։

«Արտաքին գործոց Գաստանատուն

Յունիս 21 1872

Տէր՝.

Պատիւ ունիմ յայտնել Ձեր Սրբութեան թէ՝ անթերի հաստատի Թագուհւոյն՝ Նորին Վեհափառութեան տրուած նամակը։ ընդ որոյ եւ Ձեր Սրբազնութեան անցեալ մարտ 15 թուականաւ նամակին ընկերացած գրեանքը։ որանք կը պարունակեն Յոհան արքեպիսկոպոսի գրած մէկ պատասխանը իւր 'ի Հապէշստան ըրած ճանապարհորդութեան վրայօք։ ղոր յանձն առած էր՝ 'ի նպատաստ այն տեղ թէկադարս թագաւորին բանը։ ուած Աբեսինիոյ բանտարկեալց։

Այժմ հրաման ստացայ թագուհիէն. Ձեր Սրբազնութեան ստանդել Նորին Վեհափառութեան սիրա շնորհակալութիւնները յիշել մատենագրութեան համար։ զոր բարեհաճած Էիք նուիրել Նորին Վեհափառութեան։ միանգամայն պատիւ ունիմ շնորհակալ բլլալ Ձեր Սրբազնութեան ինձ նուիրել բարեհաճած հատորին համար։

Պատիւ ունիմ մնալ։ Տէր՝
Ձեր Սրբազնութեան Ամենապատիւ
հնազանդ խոնարհ ծառայ
ԿՐԱՆՎԻԼ
Նորին Սրբազնութեան Պատրիարքի
Հայոց Երուսաղէմի։

1872 օգոստ. 12

. . . խմբագիր Տէր՝.

Օրագրոյ 7667 թուոյն մէջ նորակազմ Ազգային փարչութեան առ ամենայն գաւառս ուղղեալ մէկ հրահանգը կարդացի մեծաւ ուրախութեամբ։ որ ընդհանրապէս ազգի բլլալովս սանդուղնակ կանոնագրութեան մը պէտքը առաւել եւս կ'զգայ։ սիրտս։ նրբեցաւ 'ի հայրենիս եղած ժամանակը՝ չատ անգամ թաղական խորհուրդներ ընտրելու եղանակին Շականատես եղած եմ։ ինքզինքին ընտրելի առաջարկող երեւելիք անուններն թղթի մը վերայ գրած՝ գիւղի ընակչաց ամենուն կը պրկեն ստորագրել տալու։ եւ յետոյ ինքզինքին ժողովրդեան քաջարձակ առաւել քուէներն ընտրեալ կը կարծեն։ Եմէ մէկը հաւատարիմ «չէ» բառը ապանով եղիր։ Տէր։ որ նոյն ընտրելի անձինքները յարմար առթիւ մ'օգուտ քաղելով ընդդիմադրէն քէն կ'առնուն լիսիին։ ինչպէս եւ հանրութեան եւս ծանօթ է։

Այնքերնուս առաջին ունեցած այնոր տեսակ Կաւառային Պահմանադրութեան մէջ չատ կէտեր կը նշմարեմ որ—թէպէտ եւ նշանակեալ յԱդգայնին կանոնագիրս եւ անդրծայրերի՝ նա մանաւանդ 'ի գիւղաքաղաքական ժողովս կ'ուզէ անձերի 'ի գործ դնել։ անկեղծ սրտիս յաջողութիւն կը մաղթեմ վարչութեան մեծապատիւ անդամոց։

Սակայն մի քանի դիտողութիւններ ուզեմ ընելու . . . իբրեւ անհատ փափաքող վերակենդանութեան ազգիս։ զարթ կ'սպասեմ որ Ձեր պատուական թերթին միջոցաւ հրատարակել յարիմանիք։

Նախ Հրամանագրին նոր յօդուածը կը սրբամտարէ թէ Տէրութեան տուրք չաւուղ մարդը չկրնար ոչ ընտրող եւ հեռաւորաբար ոչ ընտրելի ըլլալ։

Ասի անբնդունելի է։

—«Եմէ Պահմանադրութիւնն հաստատութիւն է։

«Այ եւս բռնաբարական դրութիւն մ'է»—

Ցանկի հարատաի Հայ մը չկայ 'ի գաւառս որ տարեկան չտայ Տէրութենան որպէս հեռաւ՝ սեպենք թէ տեղւոյ մը բնակիչներէն ազգաւոր ընտանեաց աէր անձինքներ կան որ գասլեանն չեն կրնար տալ։ բայց կարծեմ գաւք ալ գիտէք թէ անոնց տեղ ուրիշ տուելի կարողներ նոյն պարկասը կը լրնուն տուելի տակ վճարելով։ Կառավարութիւնն 100 տրնուր գիւղ մը—յորոց 20ը ազգաւ՝—մի եւ նոյն տարեքը կ'առնու։ իրրեւ թէ տմենքն ալ կարող ըլլալն իրենց բաժին ինկածը տալ։ Ուրեմն Տէրութեան առջեւ նոյնա տարեք տուողի տեղ կ'անցնին եւ հետեւաբար կրնան մասնակցիլ ընտրութեանց՝ եմէ անհրաժեշտ կանոն չէ թէ գասլեանները քաղաքացիութեան իրաւունք չունին։

Երկրորդ՝ կ'առաջարկեմ թէ Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ աթոռ ունենալու համար ընտրելիք պէտք են կարդացած ու գաւակի տէր ըլլար

Ձեզ կը հարցնեմ թէ . . . խմբագիր Տէ՛ր ինչպէս կրնայ ազգի մը ճակատագրերեն իւր ձեռքն ունենալով դայն կառավարել այն անձը՝ որ ինքզինքը կարող չը գտանար ընտանիք մը կառավարելու, որպէս զի կարդուի։ եւ կամ այն որ չ'ամուսնանալով իւր սերունդը կ'ուզէ չընչ։ ինչպէս կարելի է իւր ազգին մեծնալն ծառայէ։ մինչդեռ ինքն անձնական նպատակս ընդհանրացին կը գործէ։ Նա ամուսնանալ զատուած մէջ՝ այս գիտողութիւնքս 'ի նկատի առնուելով պարտին 'ի գործ դրուիր զի հոն չկարդացած մարդ քիչ կայ։ եւ կարդացածը հայրական ազդեցութիւն մ'ունի ժողովրդոց վերայ։— «Առանց ընտանեաց հայր բլլալու՝ անկարելի է ժողովրդոց հայր բլլալ»— Նոյնպէս նա որ ամուրի մնալով Արարչին սահմանած հանրական օրինաց գլխմ գործելով չլսեր այն երկնային բարբառը որ կ'ըսէ. «Աճեցէք եւ բազմացարուք» եւ Գրիգոր սէ իսկ 'ի հարս կը դառապարտի այն ծառը՝ որ բնական օրինաց դէմ կը գործէ։ արդեաք հնարաւոր է որ օրինաւորութեան պաշտպան հոնդիսանայ հոյնպիսին—Մ'էր

Աւաղ որ ընդհանրապէս խելացի եւ գիրաւոր մարդիկ սոփորութիւնն բրած են 'ի մեզ անդաւակ մնալ։—Աստուծոյ մարդ։ կարդուէ։ եւ ձեզի պէս ալ յաջորդներ թող ազգիդ։ որ քու կիսկատար թողուցած ձեռնարկութիւններդ 'ի կատար հասնեն։—

Սրտեմ թէ հիմնարկուան մեր ունեցած խանուն հնատատ գործունեայ եւ տարողունակաւոր անձանց առանցքաւորին ունենալիք 'ի մեզ։

Արդ՝ գրութեանս մէջ նշանակեալ այլ եւ այլ կէտերուն վրայ ձեռնհաս ժողովոց եւ գիւաւորապէս Պահմանադրութեան վերաքննիչ մասնաժողովոյն ուշադրութիւնը հրաւիրելով։

Մնամ փափաքող բարգաւաճման Հայ Ազգիս
Մ. Ս-ԵՐԵՄ ԿԼՈՒԵՐԵՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՐՏԷԱՆ ԲՍԱՆ ՏԱՐԻ ԵՏՓ

Հանրածանօթ Ա. Ցիւմպի այս ընտիր վէպին առաջին հատորը Պօլիս հասած ըլլալով։ Արդդ բաժանորդներն կը խնդրուի որ իրենց անդրբաժդիրը ներկայացնեն Զաքարեանքար—հօրքուշա թիւ 10 Տէտէեանց փոնատառաւնը եւ. Հնկէ առանձնոյն հատորը։

Բաժանորդութեան գին 4 հատորին ղրշ. 50

Ուրանքանչիւր հատորի » 15

Երկրորդ հատորը հրատարակուելն ետք բաժանորդութիւնը կը դադրի։

ՆՈՏԱՐԻՈՅՄՈՒՆԵՐ

Պէյդոզի կայսերական տապարանոցի համար 15000 հատ Ցուցակատանի ոգած թաց կաշիի վերջնական դնահատութիւնը յառաջիկայ հինգշաբթի օգոստոս 17/29ին պիտի կատարի 'ի Տարի Շուրա։ Ուստի յիշեալ կաշին մատակարարել ուզող վաճառականք կը հրաւիրուին նոյն օրը ներկայ գտնուիլ 'ի Տարի Շուրա։

15 օգոստ. 1872
'Ի Գոնն Պոլսոյ Պարապետի

Կայսերական դրամ դիտոցիոյը հաւանար 50·000 գիէ Մլոսրի եւ կամ՝ ձէնովայի ըրինձ գնահատութեան դիտի գրուին ամսոյ 16ին յորիքշաբթի օր 'ի Տարի Շուրա։ Մատակարարել ուզողները կը հրաւիրուին յիշեալ օր ըլլալիք գնահատութեան ներկայանալ։

Գարձեալ նոյն օրը գինուորական ֆաղայլին արդիւնք եղած 6·000 տոպրակ 4 նումէրօ եւ 3·000 տոպրակ 5 նումէրօ ալիւր ծախու ըլլալով ատուր-

դի պիտի գրուի Սանուլ ուզոյները ոչ-տ է որ նոյն օրը Այազմա դուրուսի ցաղացքը ներկայանան։

Օգոստ 14 1872

Կայսերական զօրաց պիտոյիցը համար՝ պղինձը կատարելեան կոչմանէ տրուելոյնպայմանաւ՝ մէկ տարուայ միջոցի մէջ կարելի եղած պէսպէս ձևերէն անօթներու չինուելէն ետքը գնահատուելեան պիտի դրուի հինգշաբթի օրը օգոստ. 17ին Ի Ցարի Շուրան։ Ցիչեալ ոմանները չինել ուզողները կը հրաւիրուին նոյնօրը ներկայանալ Ի Ցարի Շուրան։

14 Օգոստ. 1872

Տաճկոյ 87 լիուականին Ի հոյլիզինուրական Լէյտէ Անդրէէն տրուած Տէր Ֆոսսուլ կամ Բարանի որս քով որ դանուի, ոչէտք է որ օգոստ. ամսոյս մինչև վերջը տանին յիշեալ անպարը. յանձնեն (եթէ յիշալ ֆոսսուսէ չուն մէջը նշանակուած ապրանքը չեն առած։) Ցիչեալ մինչեցէն ետքը ոչ տեսակ փուսուլանելէն բերուլ նեկիսայոյնպէս ելլոյ նէ, ալ չիպիտի ընդունուին։

14 Օգոստ. 1872
Ի Դուբան Սպասարանի

LLOYD SUISSE

ԼՈՅՏ ՍՈՒԻՍ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ
(ՄԻԿՈՒՐԹ)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՆԹԷՐԹՈՒՐՏԱ

Այս ընկերութիւնս կ. Պոլսոյ դրծակալութիւններին (անէնիս) արտօնութիւն ունին Ցոմվուրեան Գիտի վերայ վաճառք ապահովելու։

Առաջիկայ մանրամասն տեղեկութիւն հարցնել պէտք է դիմել տարողներոյ։

ՀԷՐՄԱՆ ՀԷԼՎԻՆԳ — ԱՂԷՔՍԱՆԴԸՐ
Ընդհանուր Գործակալ — Բիւրոյէն
Գալաթիա — Գործակալ
Քարանթինա փողոց — Ի Պահնէ գարու
Լիւ 2 — Դ. Գոլիս.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Դ. Ա. ԽՒՍՈՒՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Ի ՊՈԼԻՍ ՉԻՆԵԼԻ ԽԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1872 ՕԳՈՍՏՈՍ 16 ՇԱԲԱԹԻ ՁՈՐԵՔՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՎՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ թ. — Ներքոյեան Էջէրէ

10 45 1 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն։ Ի. Հիսար։
11 45 33 Եէնիմահալլէէն Մէզարլըտուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Գոյանճըք։ Ի Հիսար. Պէպէք։ Արնաւ.
11 45 20 Ի. եւ Ա. Գաւազէն Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Եէնիք. Ամէլնեա. Էմիրկէն։ Ի. Հիսար. Պէպէք։
12 30 25 Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Եէնիքէօյ, Էմիրկէն Հիսար, Պէպէք։
1 45 32 Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւքտէրէ Թարա. Եէնի. (Ուրբաթ օրերը Էմիրկ. Ի. Հիսար Պէպէք)
1 30 19 Թանէլի եւ Անատօլու. Դաւազէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա. Մէնիա, Էմիրկէն Ի. Հիսար Պէպէք Օրթաք։ (տոցի ուրբաթէ)
2 45 18 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրն. Պէօյիւք. Թարապիա, Եէնիքէօյ Գոյանճըքէօյ, Ի. Հիսար. Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթ։
3 33 Եէնիմահալլէէն Մէզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիքէօյ Մէնէն. Էմիրկէն։Ի Հիսար. Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք։
4 20 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապ. Եէնիք. Մէնէնեա. Միրկէն, Գոյանճըք։ Ի. Հիսար Պէպէք Արնաւ.
5 32 Պէօյիւքտէրէէն Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ի. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտ. Պէյէրպ. Օրթաք. Պէշիք։
6 26 Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Ի. Հիսար։ Գանա. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք, Պէշիկթաշ։
6 45 4 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն Գանլըճա, Ի. Հիսար։ Գանաթիլի, Արնաւուտքէօյ, Պէյէրպէյ Օրթաքէօյ Գուրկունճուք, Պէշիքթաշ, Իսկիւտար։
8 45 19 Եէնիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ Եէնիքէօյ. Գոյանճ. Ի. Հիսար։ Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիքթաշ։ Կադըգիւղ։
10 2 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Եէնիքէօյ Մէնէն. Էմիր. Ի. Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթաքէշիքթաշ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 3 Յետին)

Աշնաւուտ Էջէրէ

11 30 31 Արնաւ. Գուր. Գուզկ. Պէշիկ. Գաղ. (Բացի ուրբաթէ)
12 3 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։
12 30 6 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։ Գադգիլ։
1 2 Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։
1 30 1 Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք, Պէշիք. Գադգիլ։
2 31 Արնաւուտ. Գուրուչ, Օրթաք. Պէշիկթաշ։
2 45 2 Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գադգիլ։
3 6 Արնաւուտքէօյ, Պէյէրպէյի. Օրթաքէօյ Գուզկ. Իսկիւտար. Գադգիլ։
7 30 31 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիք. Գադգիլ։
10 6 Արնաւուտքէօյ Վանիքէօյ, Պէյէրպէյ, Գուզկունճուկ
11 3 Արնաւուտքէօյն ուզդանի կամրջ։
11 45 31 Պէշիկթաշ (Բացի ուրբաթէ)։

Աշնական Էջէրէ

11 45 21 Պէյքօղ Բաչապան. Գանլրճա. Ա. Հիսար, Գանաթիլի. Վանիք. Զէնկէլքէօյ, Պէյէրպէյ, Գուզկունճուք։
11 45 4 Վանիքէօյն Զէնկէլ, Պէյէրպ. Գուզկունճք. Գադգիլ։
12 30 22 Պէյքօղ Բաչապ. Ի՛ինթաթ փաչա մահալլէսի. Գանլրճա, Ա. Հիս. Գանա. Վանի. Զէնկ. Պէյէրպ. Գուզկ.
1 45 28 Պէօյիւքտ. Պէյքօղ Բաչապանճէ, Գանլրճա. Ա. Հիսար, Վանիքէօյ Զէնկէլքէօյ, Պէյէրպէյ, Գուզկունճուք։
2 5 Վանիք. Զէնկ. Պէյէր. Գուզկ. (Բացի ուրբաթէ)։
2 45 17 Պէօյիւք. Թարապ. Պէյքօղ, Բաչա. Գանլը. Ա. Հիսար, Գանաթիլի. Վանիքէօյ Զէնկէլ. Պէյէրպէյ. Գուզկ
3 45 21 Պէյքօղ. Բաչապաղչէ. Ի՛ինթաթ փաչա մահալլէսի. Գանլրճա. Ա. Հիսար, Գանաթիլի. Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյէրպէյի. (Բացի ուրբաթէ)։
8 45 22 Պէօյիւք. Պէյքօղ, Բաչա. Գանլը. Ա. Հիսար Գանաթիլի. Վանիք. Զէնկէլք. Պէյէրպէյ. Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը Ի՛ինթաթ փաչա մահալլէսի)։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՒ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ներքոյեան Էջէրէ

1 33 Պէշիքթաշ. Օրթաքէօյ Արնաւուտք. Պէպէք. Ի. Հիսար. Էմիրկէն Եէնիքէօյ Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Եէնիմահալլէ։
1 45 4 Գադգիլ, Իսկիւտար Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյէրպէյ Արնաւուտքէօյ Գանաթիլի Ի. Հիսար, Գանլրճա Էմիրկէն Եէնիքէօյ Պէյքօղ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ։
2 45 20 Պէշիքթաշ։ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ. Արնաւուտքէօյ Պէպէք Ի. Հիսար Էմիրկէն։ Եէնիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Մէզարպուրնու։
3 45 32 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ. Պէյլերպէյ. Արնաւուտք. Գանաթիլի Ի. Հիսար. Էմիրկէն. Ամէնեա. Եէնիքէօյ Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ։
4 45 25 Գադգիլ. Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ. Արնաւուտքէօյ Ի. Հիսար Գոյանճըքէօյ. Գանլրճա. Եէնիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։
5 45 19 Պէշիք. Օրթաք Արնաւուտք. Պէպէք. Ի. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօղ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու. Եէնիմահալլէ։
5 45 31 Իսկիւտար, Պէշիկթաշ, Գուզկունճուք Օրթաքէօյ, Պէյլէր. Զէնկէլ. Վանիքէօյ Արնաւուտքէօյ
6 30 22 Պէշիքթաշ։ Օրթաք. Պէյլերպէյ. Արնաւուտ. Գանաթիլի Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։
7 45 2 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ի. Հիսար։ Էմիրկէն։ Եէնիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզար.
9 25 Արնաւ. Պէպէք. Ի. Հիսար Էմիրկէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար Եէնիմահալլէ։
9 30 1 Ի. Հիսար Գոյանճըքէօյ Եէնիքէօյ Պէյքօղ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Եէնիմահալլէ։
10 22 Եէնիք. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու, Եէնիմահալլէ։ (Ուրբաթ օրերը Ի. Ա. Գաւազ ալ)։
10 45 33 Օրթաքէօյ Պէպէք. Ի. Հիսար Էմիրկէն, Սթէնեա. Եէնիքէօյ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու։ Ի. եւ Ա. Գաւազ (Բացի ուրբաթէ.)
10 30 18 Պէշիքթաշ Գուրուչ. Արնաւուտ. Ի. Հիսար։ Գոյանճըրէօյ Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմահալ։
10 45 20 Օրթաքէօյ, Պէպէք. Ի. Հիսար. Էմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու Եէնիմա.
11 45 19 Պէպէք. Ի. Հիսար։ Էմիրկէն Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ։

Աշնաւուտ Էջէրէ

12 4 51 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ. Արնաւուտքէօյ։
1 31 Գադգիլ։ Գուրուչ. Արնաւուտքէօյ,
2 4 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտք։
9 15 6 Պէշիկթաշ. Օրթաքէօյ. Գուրուչ Արնաւուտք Վանիք.
10 6 Գադգիլ։ Պէշիկ Օրթաք Գուրուչ Արնաւուտք։
11 31 Գադգիլ. Պէշիքթաշ. (Բացի ուրբաթէ)։
11 45 6 Գադգիլ։ Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ Արնաւուտք։
11 40 31 Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ Արնաւուտք
11 45 4 Պէշիքթաշ. Գուզկունճուկ. Արնաւուտքէօյ,
12 2 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ։ (Բացի ուրբաթէ)։

Ձմեռան Էջէրէ

1 5 Իսկիւտար Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանիք։
2 45 21 Իսկիւտար, Գուզկունճուք. Պէյլերպ. Զէնկէլք։ Վանիք. Գանաթիլի. Ի՛. Հիսար։ Գանլրճա Բաչապանճէ Պէյքօղ (Ուրբաթի օրերը Ի՛ինթաթ բաչա մահալլէսի)։
3 45 6 Գադգիլ։ Պէշիկթաշ. Իսկ. Գուզկունճուկ Պէյլերպէյի. Զէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Արնաւուտքէօյ։
9 28 Գուզկունճուկ. Պէյլերպէյ. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ, Գանաթիլ Ի. Հիսար։ Գանլրճա, Բաչապանճէ. Պէյքօղ, Թարա. Պէօյիւք. (Ուրբաթ օրերը ուզդանի Պէյքօղ)։
10 17 Գուզկունճուք. Պէյլերպէր Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ։ Ի. Հիսար։ Գանլրճա Բաչապանճէ. Պէյքօղ Պէօյիւք (Ուրբաթի օրերը Թարապիա ալ)։
10 30 21 Պէյլերպէյ. Զէնկէլքէօյ Վանիքէօյ Գանաթիլի. Ա. Հիսար Գանլրճա Ի՛ինթաթ բաչա մահալլէսի Բաչապանճէ. Պէյքօղ։ (Բացի ուրբաթէ)։
11 22 Գուզկ. Պէյլերպէյի. Զէնկէլք. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլրճա. Բաչապ. Պէյքօղ։
11 30 4 Գադգիլ։ Գուզկ. Պէյլերպէյ. Զէնկէլ. Վանիք։

Ա. ՌԵԼՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
15 ՕԳՈՍՏՈՍ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԷՆ

Լոնդրա 3 ամիս գուրուշ 109 1/4
Փարիզ 23,65

ԸՆԹԱՑՔ ԳԻՇԱՐՈՒ
15 ՕԳՈՍՏՈՍ

Ընդհ. լիրա գուրուշ 109,8
Նաբոլէոն ոսկի » 87,5
Խմբէռալ առու » 89,10
Քէրբիթ » 51,18
Չինգ ֆրանք » —
Չինգնոց » 104,30
Գվինէ » 119,20

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 15 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱՐՄՏԻՒ

Յորեն կարմիր Պէսարապիա	29	—34
» » Ազատ	32	—33
» » Պուդէյդ	30	—32
» » Գուրիոդ	30	—32
» Թէքիրտաղ	30	—32
» կակուղ Ազատ	30	—33
» » Պէսարապիա	28	—32
Եիրքա Թունա	28	—32
Յորեն կակուղ Գուրկոդ	28	—32
Վառնա	30	—32
» » Պայէզիտ	28	—30
Եդիպտացորեն Թունա	19	—20
» Անատոլ.	17	—18
Գարի Թունա	14	—14 1/2
» Անատոլ.		

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԽՈԶԱԿ ՉՈՐ

Գորբա	գուրուշ	—
Անատոլու.	»	—
Գիլոս		
Եմիրնէ	»	
Շատաք	»	

ԲԱՄԲԱԿ Ղուրուշ

Կէյմէ	հօխա	10
Իզմիր	»	10 1/2
Ատանա	»	9
Պարեկաստան	»	8
Վրասատան	»	8 1/2

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	
» չլուացուած	»	
Ռումելի լուացուած	»	
» չլուացուած	»	
Վրասատան լուացուած	»	
» կէս	»	
» չլուացուած	»	
Տոյրանա	»	
Էսկի Շէհիր	»	8 3/4

ՄԱՔԼ

Պարեկաստան	հօխա	11—
Անատոլու	»	10—12
Ձերմակ	»	6—7

ՅԷՂԻ

Դամբրի Ա. տեսակ	հօխա	21
» Բ. »	»	19 —
Էնկիլիրիս »	»	21
Թոզաթ »	»	
Աքէյիր »	»	
Եօզղատ »	»	
Զօրուտ		

ԹԻՏԹԻՒ

Էնկիլիրիս	հօխա	44 —45
Գաստամոնու	»	44 —
Պէյրազար	»	46 —
Զէյթէյզ	»	—
Վան	»	29 —

ԱՑԾԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	8	կոտր մէկ	Օ. Լ.
Եօզկատ	»	»	»
Սիվաս	»	»	»
Էրզրում	»	»	»
Դարսէրի »	»	»	»

ՅԵՂ

Մուսանիա	հօխա	7 1/2—
Այվալը	»	6 1/2—
Սէրէզ	»	10 —
Նիսխիսի	»	6 1/2
Զէյնիկ Թուգաթ հոկիրն մէջ	Ղրուշ	—10
Աֆիոն	»	260 —275
Փիլիպ	»	25 —26
Մուսալ	»	—
Սատուտ Ինատ. Փիլ		—
» Բուռմիլի »		—
Մեսուրա Գարակ. Էյլա	»	44 —
Զրուտա		— —

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

	գուրուշ	
Խոհվի Ի՛ոսկ. տեսակ 100 հօխ.	1300—	
« Բ. »	»	1240
Եէմէն	»	
Շաքար փայի Հոլ.	կնդ.	250—
» » Գաղզ.	»	—
» Ղլուխ Դագ.		290—
Զայ Գանկա	հօխան	26 —
» Ի՛ենքա ծաղիկ	»	60 —80
Ընաղ (գազայ)	կենդ.	1065—
Գղպկղ (պիրղէ)	հօխա	11—
Լեղակ (չիմիրա) Գէնիկալա	»	130 —140
» » Մուսալա	»	— — 90
Զինք տախտ. 100 հօխ. Գր.		95 —
Երկաթ ճազանու		85 —
» տախտակ		98 —
» լեւեանգաս		80 —82
Քարֆիլմա		112 —118
Բրինձ Խալիբ 100 Ռիլ. Ֆր.		45
Կարագ եղ Ռուսիոյ գր.		13 —14
Խոզի ճարպ		60 —65